

DF Revy

Brugen af web-statistik i danske folke- og forskningsbiblioteker	4
Dødens Triumf på Statsbiblioteket	6
DEF systemarkitekturen – forankret i forsknings bibliotekernes IT-udviklingsmiljøer	8
Bevaring og økonomi – depotbibliotekskonference i Finland	10
Ny bog om e-learning	13
Nyt fra NVBF	13
Kort nyt	14
Danmarks Forskningsbiblioteksforenings 27. årsmøde	16

Danmarks Forskningsbiblioteksforening – DF Revy 27. årgang nr.5, juli 2004

Redaktion

Kirsten Krogh Kruuse (ansvarshavende)
Handelshøjskolens Bibliotek
Fuglesangs Allé 4
8210 Århus V
Tlf. +45 8948 6542
Fax +45 8615 9627
kin@asb.dk

Redaktionsudvalg

Adrian Price
Danmarks Veterinær- og Jordbrugsbibliotek
Tlf. 3528 2116
adrian.price@dvjb.kvl.dk

Anne Cathrine Trumphy
Danmarks Veterinær- og Jordbrugsbibliotek
Tlf. 3528 2147
act@kvl.dk

Susanne Dalsgaard Krag
Det Teologiske Fakultets Bibliotek
Aarhus Universitet
Tlf. 8942 2315
krag@teologi.au.dk

Abonnement

Årsabonnement for ikke medlemmer 375 DKK
plus porto.

Meddelelser om adresseændring og andet der
vedrører ekspedition af DF-Revy, bedes rettet til:
DF's sekretariat
Hanne Dahl
Statsbiblioteket
Universitetsparken
8000 Århus C
Tlf. 8946 2207
Fax 8946 2220
df@statsbiblioteket.dk

Deadlines

DF Revy nr. 6, 11. august 2004
DF Revy nr. 7, 22. september
DF Revy nr. 8, 27. oktober

Manuskripter kan overføres elektronisk som fil
til redaktionens e-mailadresse eller afleveres på
diskette (Word / Word-Perfect)

Annoncer

1/1 side: 3300 kr.
1/2 side: 1800 kr.
Gentagelsesrabat 15%. Ved indrykning i en hel
årgang gives 25% rabat.
Priserne er excl. moms, foto-, layout- og
reproarbejde og evt. farvetillæg.

Alle henvendelser vedrørende annoncer bedes
rettet til redaktionen. (Se adresser ovenfor)

Grafisk design og fotos

Hreinn Gudlaugsson

Tryk

Kongsvang Bogtrykkeri A/S
Oplag: 1100
ISSN 0106-0503

4 Brugen af web-statistik i danske folke- og forskningsbiblioteker

Af Kasper Løvschall

6 Dødens Triumf på Statsbiblioteket

8 DEF systemarkitekturen – forankret i forskningsbibliotekernes IT-udviklingsmiljøer

Af Arne Sørensen

10 Bevaring og økonomi – depotbibliotekskonference i Finland

Af Eva Fahnøe Buch og Gitte Kolstrup

13 Ny bog om e-learning

Af Anne Cathrine Trumphy

13 Nyt fra NVBF

14 Kort nyt

16 Danmarks Forskningsbiblioteksforenings 27. årsmøde

Fra Baglinjen

Emnehierarki til bibliotek.dk?

Fra Redaktionen

Redaktionen ønsker bladets læsere en god sommer

Sommeren er over os, og forude venter nogle uger med andre oplevelser og indtryk, end dem vi får gennem arbejdet. For nogle bliver det måske en ferie med hæsblæsende aktiviteter, for andre en periode med ro og tid til fordybelse. Måske bliver der endda lejlighed til at få en stille stund i selskab med DF Revy.

Dette nummer af bladet rummer artikler af meget forskellig karakter. Kasper Løvschall beskæftiger sig med brugen af web-statistik i folke- og forskningsbibliotekerne. Bibliotekernes web-sites er en central del af bibliotekernes service, og brugen af de web-baserede ressourcer

indgår som en del af biblioteksstatistikken. Kasper Løvschall fortæller om nogle af de problemer, som er forbundet med indsamling af en pålidelig web-statistik. DEF-samarbejdet er blevet en permanent ramme om forskningsbibliotekernes IT-samarbejde, og i maj måned godkendte DEF-styregruppen seks nye delprojekter inden for systemarkitektur. Arne Sørensen, som er formand for DEF Systemarkitekturgruppen, redegør for programområdet og de nye projekter.

Mange aktiviteter i forskningsbibliotekerne nyder godt af den inspiration, der er at hente fra et netværk af kolleger i

ind- og udland. Eva Fahnøe Buch og Gitte Kolstrup videregiver deres indtryk fra en konference for depotbiblioteker med deltagere fra hele verden.

Traditionen tro indledes efteråret med DF's årsmøde, som denne gang afholdes i Roskilde. Det faglige program tager tråden op fra sidste år, hvor temaet var offentlig forskning og forskningspublicering. I år er temaet forskningens samspil med omverdenen og forskningsbibliotekernes rolle, og der bliver sat spot på, hvordan forskningen kommer ud over universiteternes mure. Se indbydelsen til årsmødet inde i bladet.

Forsidebilledet viser Diamantensemblet, Det Kongelige Biblioteks nye husorkester. Diamantensemblet er omtalt inde i bladet. Foto: Martin Mydtskov Rønne

Brugen af web-statistik i danske folke- og forskningsbiblioteker

Af Kasper Løvschall

Vi tæller i disse år til den helt store guldmedalje. På udlån, indlån, besøgende, udførte informationsvejledninger, årsværk, og så videre. Fysiske indikatorer, hvor statistikkerne bruges blandt andet til at evaluere vores aktivitetsniveau, målrette vores indsatsområder og kort og godt som dokumentation af vores berettigelse over for bevillingsgiverne.

Kasper Løvschall

Teknisk-naturvidenskabelig udviklingskonsulent
Aalborg Universitetsbibliotek
kl@aub.aau.dk

I den senere tid er vi begyndt at sætte øget fokus på web-statistikken; blandt andet fordi bibliotekernes web-sites efterhånden er blevet en meget central del af vores samlede tilbud til brugerne. På den baggrund investerer vi fortsat mange midler til drift og systemudvikling og den arbejdskraft, der skal til for at forfatte indhold og i stigende omfang vedligeholde den etablerede informationsmængde.

Web-statistik er såmænd ikke et nyt påfund. Den har eksisteret lige så længe, vi har anvendt web-servere. Blot har statistikken tidligere været knyttet til de driftsmæssige aspekter. Men i stigende omfang har web-udviklerne og ledelsen fået øjnene op for de muligheder, der ligger i anvendelsen. Samtidig er web-statistik indgået som element i den samlede biblioteksstatistik.

De store spørgsmål

Et er at tælle, noget andet er at få svar på de spørgsmål, der virkelig er interessante: Hvem er vores brugere, og finder de den information, de søger? Sker det på den mest optimale måde? Hvordan kommer de til mit web-site, og hvordan forlader de det? Og endelig: Får vi nok ud af vores investering i web-sitet?

Der er for så vidt ikke noget i vejen med at lede efter disse svar i statistikkerne, så længe man kender til de begrænsninger, der ligger i dens anvendelse. Man skal først og fremmest huske på, at selve den

statistiske opsamling ikke har ændret sig synderligt, siden man fandt på at lagre web-serverens transaktioner. Derfor er mange af de spørgsmål særdeles komplicerede at finde et kvalificeret svar på. Blandt andet fordi store dele af materialet er flertydigt, og fordi der ikke lagres de nødvendige oplysninger om brugerens besøg.

Søgen efter disse svar får den konsekvens, at man må omdirigere sit web-site til en struktur, der bedre faciliterer datamining. Ofte bliver man også nødt til at ændre i de rutiner på webserveren, der opsamler datagrundlaget for at få alle nødvendige oplysninger med.

Helt galt kan det gå, når man med sin statistik i hånden begynder at foretage sammenligninger institutioner eller web-sites imellem. Den gængse statistik kan nemlig i bedste fald sige noget om en selv, men sammenlignet med andre, bliver den ofte ubrugelig.

Jagten efter den unikke bruger

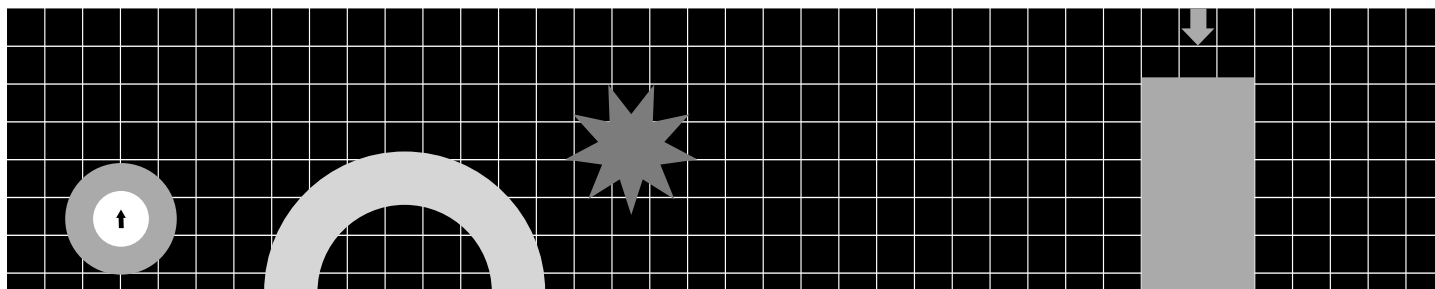
Et af de oftest stillede spørgsmål til web-statistikken er identifikationen af den unikke bruger. Det er et håndgribeligt tal, der for eksempel kan sammenlignes med besøgstal i det fysiske bibliotek. Kendskabet hertil er samtidig et basisparameter for svar på de fleste andre spørgsmål, vi stiller.

Desværre er det på ingen måde enkelt at identificere den unikke bruger. De fleste statistikprogrammer baserer deres beregning ud fra en identifikation af browserens ip-adresse (computerens unikke "telefon"-nummer på Internettet), men da f.eks. universiteterne i stor udstrækning anvender såkaldte proxy-servere, kan flere tusinde brugere være gemt under samme identifikation (lidt ligesom at gå igennem en omstilling med sine udgående telefonsamtaler). De fremstår altså som den samme, unikke bruger. På grund af firewalls i private virksomheder og offentlige forvaltninger er dette problem ikke kun knyttet til universiteter og andre uddannelsesinstitutioner. Konklusionen er således, at vi har langt flere unikke besøgende end der opgives. Men nøjagtigt hvor mange, er fuldstændig afhængigt af den institution, man hører til, og hvilken slags brugere man har.

Der findes flere muligheder for at tackle dette problem. Sagen er blot den, at der ikke findes en standard for måden, hvorpå dette skal gøres, og på samme måde har statistikprogrammerne forskellig tilgangsvinkel til at kompensere i beregningerne på baggrund af de løsninger, vi måtte implementere. Endelig vil en løsning typisk være bundet til den software, webserveren kører på.

Af konkrete muligheder kan man arbejde med cookie og session spring. En cookie er en lille pakke med oplysninger, som

Web-statistikken er i sig selv nok ikke det orakel, vi ofte efterspørger. Men kombineret med andre analysemetoder såsom brugerundersøgelser og fokusgruppeinterviews, kan vi nok få en bedre afklaring af de spørgsmål, vi stiller.

webserveren afleverer til ens browser. Cookien ligger i ens browser, til man lukker vinduet – på den måde kan webserveren holde styr på brugeren, mens man navigerer rundt på bibliotekets web-site. Sessionsstyring er forholdsvis analogt til cookies, men lagres ofte i browserens adressefelt. Begge metoder er dog ikke helt fejlfri, men implementeret korrekt, kan de bidrage til et bedre statistisk grundlag.

Sammenlignelighed, pærer og bananer

Som jeg har nævnt tidligere, kan det gå helt galt, når man forsøger at sammenligne web-statistikker. Et af de grundlæggende problemer ligger i, hvilke forudsætninger og beregningsmetoder det anvendte statistikprogram benytter. Da de fleste programmer fungerer efter ”black-box” princippet, hvor vi putter data ind i den ene ende og får en detaljeret rapport ud i den anden, så aner vi ofte ikke, hvad der skete i den mellemliggende proces. Derfor kan man ikke foretage sammenligninger, medmindre man anvender samme program.

Selv om vi besluttede os for at anvende samme statistiske beregningsmetode, ville vi med stor sandsynlighed alligevel løbe ind i problemer. Da vi anvender vidt forskellige strukturer og teknologier på de enkelte web-sites, kan for eksempel sammenligninger af sidevisninger være vanskelige. Hvad der på et bibliotek kan formidles på en enkelt side, bliver måske formidlet over flere sider på et andet. Så en håndgribelig indikator som sidevisnin-

ger bliver lige pludselig reduceret til en sammenligning mellem pærer og bananer. Så hvad er værdien?

Vi skal altid huske på, at selvom vi måske selv godt kender svaghederne i vores statistikker, så vil der med stor sandsynlighed være mange, der ikke gør det. Derfor er det op til os at sikre, at der ikke opstår mistolkninger. Eller udvikle metoder, hvor sammenligneligheden er garanteret.

Forsøg med at skabe sammenlignelighed

Biblioteksstyrelsen arbejder i øjeblikket sammen med konsulentfirmaet TWINS A/S om udviklingen af en platform til sammenlignelig statistik mellem folkebibliotekerne.

Tanken i metoden er at reducere bibliotekets sidevisninger til ikke-tælbare og tælbare ”publikationer”, monografier og serier. Der er altså tale om en biblioteksorienteret tilgang til web-statistik. Siderne, der ikke tælles med, er for eksempel navigationssider, søgesider med videre, som i sig selv ikke bidrager med et egentligt tekstindhold. De sider, der tælles med, indeholder selve massen, som kan bidrage til brugerens egentlig orienterings- eller informationsbehov.

Metoden forudsætter en form for katalogisering af indholdet på ens web-site, hvor siderne inddeles i de to kategorier, der skal tælles med, og den kategori, der

skal holdes udenfor. Det foregår via et web-interface, hvor den enkelte institution kan gennemgå sine sider og efter endt klassifikation udtrække de faktiske tal for sidevisninger af publikationer.

Fordelen herved er, at alle anvender samme software, som samtidig er dokumenteret og ikke virker efter ”black-box” princippet. Ulempen er, at en direkte sammenligning mellem biblioteker stadigvæk ikke er entydig, da det enkelte bibliotek kan vælge at formidle samme slags information på forskellig vis og derved med forskellig påvirkning af statistikken. På den anden side bliver det enklere for det enkelte bibliotek at sammenligne sin aktivitet med sig selv over tid. Også på en måde, hvor man kan dokumentere sin aktivitet over for en udenforstående part.

Hvad så?

Web-statistikken er i sig selv nok ikke det orakel, vi ofte efterspørger. Men kombineret med andre analysemetoder såsom brugerundersøgelser og fokusgruppeinterviews, kan vi nok få en bedre afklaring af de spørgsmål, vi stiller.

Web-statistikken har helt bestemt også nogle rigtig gode styrker, når man kigger på det enkelte biblioteks websider. Man kan lynhurtigt evaluere, om enkelte sider benyttes tilstrækkeligt i forhold til andre, om navigationsstrukturen virker hensigtsmæssig og leder brugeren det rigtige sted hen.

Vi har også mulighed for at implementere mere direkte feedback muligheder på websiderne, hvor en bruger kan give os "karakterer" for det materiale, vi stiller til rådighed – var det denne oplysning, du ledte efter? Hvilken karakter fra 1 - 6 vil du give indholdet på denne side? På den måde er vejen fra bruger til os noget kortere i "cyberspace" og skal ikke vurderes gennem matematiske formler og forudsætninger. I stedet for at tælle så meget, må vi kigge på indholdet, brugbarheden og kvaliteten. Det er trods alt de faktorer, vi alligevel skal ind og pille ved, når vi ønsker en større aktivitet på bibliotekernes web-sites.

I stedet for at tælle så meget, må vi kigge på indholdet, brugbarheden og kvaliteten.

Dødens Triumf på Statsbiblioteket

Statsbibliotekets 102 års fødselsdag den 17. juni blev traditionen tro fejret med gaver til biblioteket og legater til nogle af dets medarbejdere fra Emanuel Sejrs Mindefond.

En af gaverne til Statsbiblioteket var en indspilning af Savage Rose's balletmusik til Dødens Triumf, udgivet på plademærket Polydor i 1979. Da Savage Rose nedlagde fagedforbud mod denne udgivelse, blev de fleste eksemplarer makuleret, og kun få er tilbage.

Musikken til Dødens Triumf blev oprindeligt skrevet til en ballet med udgangspunkt i Eugène Ionescos skuespil "Jeux de Masacre" fra 1970. Daværende balletmester ved Det Kongelige Teater, Flemming Flindt, lavede koreografien til Thomas Koppels musik, der blev udført af Savage Rose. Danmarks Radios TV uropførte balletten i 1971, og Det Kongelige Teater havde premiere på balletten i 1972. Balletten vakte stor opmærksomhed på grund af nøgenscener, et politisk budskab og ikke mindst den iørefaldende moderne musik

Mindefondens formand, Bjarne Dalsgaard, med Dødens Triumf.

leveret af et pop-rock-orkester. Balletten blev en af Det Kongelige Teaters største publikumssucceser. I 1979 blev balletten genopført i Cirkusbygningen i København,

men på grund af uoverensstemmelser omkring musikken blev der nedlagt fagedforbud, som blandt andet betød, at den samtidige pladeudgivelse blev stoppet.

Find....

..titlerne som
blev oversat

fordi ingen fandt dem

EBSCO's nye tjeneste
A-to-Z, præsenterer alle
deres fuldttekst-titler i en
samlet liste. Nu er det slut
med detektivarbejde blandt
e-tidsskrifter, databaser,
og forlagspakker – EBSCO
kombinerer alle bibliotekets
kilder i en komplet liste;
let og overskueligt

**Opdag hvordan EBSCO's
A-to-Z forenkler søgningen
efter den information som
deres slutbrugere ønsker og
efterspørger !**

<http://atoz.ebsco.com>

www.ebsco.com

P.O. Box 204 • 1430 AE Aalsmeer • Nederland
tel: +31-297-386 386 • fax: +31-297-386 387 • mailnl@ebsco.com

EBSCO
INFORMATION SERVICES

CUSTOMER FOCUSED CONTENT DRIVEN

DEF systemarkitekturen – forankret i forskningsbibliotekernes IT-udviklingsmiljøer

Af Arne Sørensen

DEF's programråde systemarkitektur har i begyndelsen af 2004 etableret en fast basisorganisation med et treårigt perspektiv, og seks nye delprojekter er planlagt til gennemførelse i år.

Arne Sørensen
Områdeleder IT & Proces, Statsbiblioteket
Formand for DEF Systemarkitekturgruppen
as@statsbiblioteket.dk

Danmarks Elektroniske Forskningsbibliotek (DEF) blev i 2003 en permanent ramme for Forskningsbibliotekernes IT-samarbejde. Samtidig blev det decentrale element tydeliggjort: *“Det er DEF's mission at bidrage til en optimal udnyttelse af forskningsbaserede informationsressourcer. Dette sker gennem samarbejde mellem bibliotekspartnerne, fælles udviklingsprojekter samt etableringen af en teknisk infrastruktur. DEF's målgruppe betjenes fortrinsvis direkte gennem de institutioner, der deltager i DEF, og gennem fælles tjenester, hvor dette er hensigtsmæssigt”*¹.

Samarbejdet i DEF er organiseret i et antal programområder, hvoraf Systemarkitektur er det ene. Programområdet definerede i slutningen af 2003 en samarbejdsramme og et fagligt indhold, som foreløbig dækker en treårig periode.

Der var enighed i gruppen om, at de væsentlige indsatsområder var adgangstyring (AAI – Autentifikation og AutorisationsInfrastruktur) og XML/webservices (XWS), og at disse områder grundet deres kompleksitet ikke kunne fremmes tilstrækkeligt gennem udførelse af enkeltprojekter med skiftende bemanding fra de enkelte forskningsbibliotekers it-afdelinger. I stedet beskrev programkomiteen en model med en fast basisbemanding med udgangspunkt i tre af de stærkeste it-afdelinger blandt forskningsbibliotekerne. Basisbemandingen skulle løbende udføre mindre projekter gerne i samarbejde med

andre forskningsbibliotekers it-kyndige. Styregruppen behandlede og godkendte derefter ansøgninger fra programkomiteen om denne basisbemanding og seks enkeltprojekter i henholdsvis januar og maj 2004.

Initiativet skaber værdi for de deltagende organisationer i DEF gennem i samarbejde at udvikle komponenter, hvor komponenterne frit kan anvendes i de enkelte organisationer enten gennem lokal installation eller gennem deling af fælles komponenter. De enkelte organisationer kan således profilere sig selv med egen brugergrænseflade på basis af genbrug af tjenester og data i egen valgt kombination. På denne måde undgås dobbeltudvikling, og komponenter udvikles én gang af udvalgte teknikere i bæredygtige it-miljøer til fælles gavn. Disse miljøer er tillige gearret til at følge den internationale udvikling på højt teknisk niveau med maksimalt genbrug som mål. Der udvikles altovervejende i Open Source, hvilket gør genbrug og fælles udvikling oplagt.

Hvert af de to projektområder er organiseret i projektsuiter, hvor der er visse aktiviteter i det løbende treårige perspektiv:

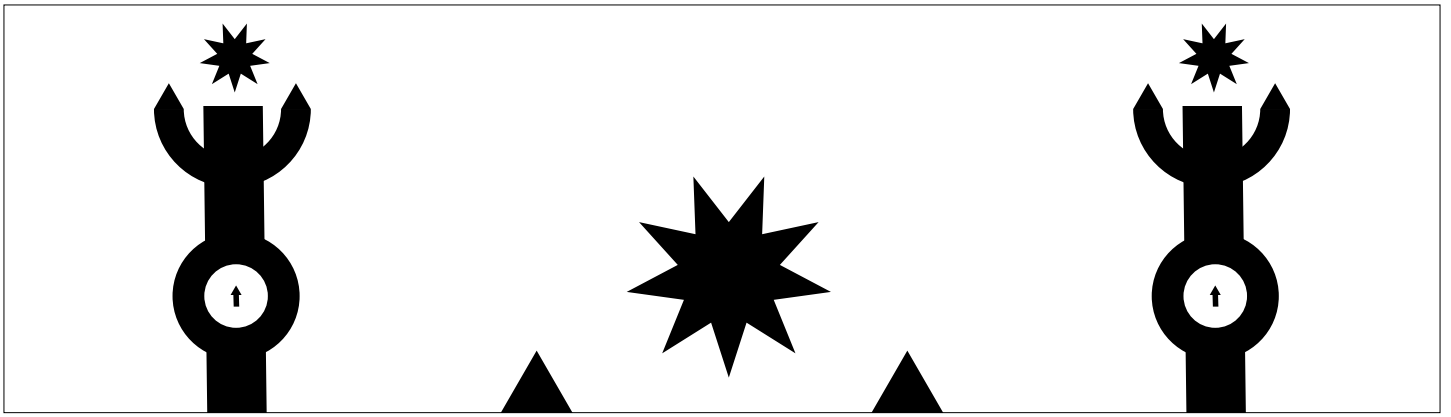
- Varettagelse af nationale og internationale relationer
- Spredning og formidling af resultater
- Service for danske biblioteker på udviklerniveau inden for området.

For AAI er der i de første måneder etableret en række kontakter og indledt

dialog med udgangspunkt i nationale og internationale aktiviteter. Udgangspunktet for det langsigtede arbejde er det lovende Internet² initiativ, Shibboleth³. Eksempler på kontaktoverflader: Forskningsnettet og universiteternes IT-samarbejde, England: Athens³, Schweiz: SWITCH – The Swiss Education & Research Network⁴.

Trelags modellen baseret på XML Web-Services har længe været defineret som den fremtidige systemarkitektur for DEF. Modellen er i sin natur helt i overensstemmelse med den fremherskende trend i IT-udviklingen og med den systemarkitektur, der tegnes af WWW-konsortiet med XML, WEBServices og SOAP som de centrale begreber. Der er derfor mange internationale erfaringer og konkret software i Open Source, som kan inddrages og udnyttes. I XWS har der været konkrete kontakter til engelske JISC (Joint Information Systems Committee)⁵ og med det amerikanske NSDL/Fedora (National Science Digital Library)⁶.

På det seneste har der været spændende kontakter til VTU: Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling. Der er mulighed for konkret samspil i forhold til eksisterende aktiviteter: IT Arkitektur-komiteén, XML-komiteén, og initiativerne om Digitale signaturer. Ikke mindst søges her kanaliseret nye udviklings-samarbejder, som involverer universiteterne tættere i DEF-udviklingen.

Den egentlige prøve på organisations bæredygtighed skal nu stå sin prøve i de konkrete projektresultater af ovennævnte karakter. I maj 2004 har DEF-styregruppen godkendt seks nye delprojekter:

AAI - Lokal autentifikation: Etablering af en fælles basis for webbaserede single sign-on-løsninger.

Ansvarlig: KB. Deltagere: SB, DTV, RUB, AUB, DNLB

AAI - Statistikmodul til DEF-proxyservere: Udtræk af ensartede statistikker fra de lokale DEF-proxyserveres logfiler.

Ansvarlig: HBÅ. Deltagere: DTV, SB, KB, AUB

AAI - Pilotprojekt: Tællesystem og pay-per-view løsning for fællesindkøb af elektroniske ressourcer.

Ansvarlig: SB. Deltagere: KB, DTV, 6 central- og folkebiblioteker (Musikkonsortiet)

XWS – 2 DEF Pilot XML WebServices baseret på Fedora: Dansk JSTOR og DEF Eprints

Ansvarlig: DTV/KB. Deltagere: SB

XWS - Open Source XML WebServices til Z39.50 gateway baseret sig på ZING projektet

Ansvarlig: AUB. Deltagere: DTV, KB

XWS - Pilot Webservice: Dansk biblioteksvejviser som webservice

Ansvarlig: SB. Deltagere: DBC

Samtlige projekter er planlagt til 2004.

Som det ses, er det lykkedes at involvere deltagere ud over de tre (DTV, KB, SB), som står bag basisprojektet. Desuden er så vel DBC som flere store Folkebiblioteker med.

Om initiativet faktisk fører til initiativets generelle succeskriterier:

- Udstrakt genanvendelse af internationalt udviklet kode i løsninger sker på danske forskningsbiblioteker.

- Identificerede udviklingsfolk på danske forskningsbiblioteker samarbejder internationalt på samme faglige niveau som de internationale partnere.

- Danske forskningsbiblioteker er på samme teknologiske niveau.

– vil det nærmeste års tid vise.

Foreløbig tegner det lovende.

Noter

1 Strategi for Danmarks Elektroniske Forskningsbibliotek. Biblioteksstyrelsen. Findes elektronisk på adressen: www.deflink.dk/upload/doc_filer/doc_alle/1389_Bilag%20056%20DEF-strategi%20201103.ppt

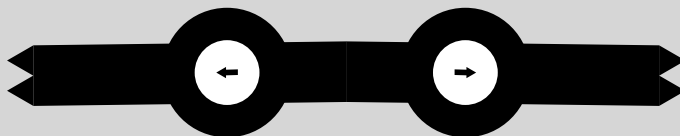
2 <http://shibboleth.internet2.edu/>

3 www.athensams.net/development/

4 www.switch.ch/aai/

5 www.ukoln.ac.uk/distributed-systems/jisc-ie/arch/

6 <http://link.springer.de/link/service/series/0558/papers/2458/24580406.pdf>

Bevaring og økonomi – depotbibliotekskonference i Finland

Af Eva Fahnøe Buch og Gitte Kolstrup

Opfyldt af energi til at modtage nye indtryk og erfaringer drog vi til Kuopio for at deltage i den anden Internationale Depotbibliotekskonference sponsoreret af IFLA.

Gitte Kolstrup
Sektionsleder for Magasinet
Statsbiblioteket,
gk@statsbiblioteket.dk

Eva Fahnøe Buch
Sektionsleder for Depot/Indvandrerfunktion
Statsbiblioteket
efb@statsbiblioteket.dk

Det overordnede tema denne gang var ”Preserving and Maintaining Availability of Print Material: the Role of Repository Libraries” med særlig vægt på de økonomiske aspekter i forbindelse med opbevaring af trykt materiale. Konferencen samlede godt 60 kolleger fra hele verden.

Der var et tæt program af indlæg ugen igennem, og man blev slået af undren over, hvor forskelligt depotbiblioteksopgaven blev varetaget verden over. Samtidig havde vi også mange fælles berøringspunkter, når vi drøftede emner som, hvor mange eksemplarer der skulle opbevares, pladsmangel, og hvordan vi kunne løse dette problem, depotbibliotekernes tilhørsforhold i forhold til folke- og forskningsbiblioteker, og depotbibliotekernes rolle i den digitale verden.

Det var udbytterigt at høre de mange indlæg, og der var interessante synspunkter i dem alle. Vi har udvalgt et par indlæg, som vi vil delagtiggøre læserne i.

Steve O’Connor, Melbourne, Australien

Steve O’Connor er Chief Executive Officer for CAVAL Collaborative Solutions. CAVAL (Cooperative Action by Victorian Libraries) arbejder for fællesløsninger for forskningsbibliotekerne i staten Victoria.

I 1996 åbnede CARM-centret (CAVAL Archive and Research Materials) i Melbourne som et fælles depotbibliotek for State Library of Victoria og syv uni-

versitetsbiblioteker. Centret drives af et selskab, som ejes af universiteterne. Der opbevares et eksemplar af hver titel, p.t. 500.000 enheder. Der er fælles katalog, og universitetsbibliotekerne kan køre depotsamlingen op mod egen bestand og dermed få en ”kassationsliste”.

Steve O’Connor påpegede i sit indlæg vigtigheden af, at når man skal vurdere økonomien i en depotbiblioteksordning, skal depotbiblioteket måles med andre lignende institutioner og ikke med biblioteker i mere traditionel forstand. Det er vigtigt at debattere depotbibliotekers værdi og deres rolle i den digitale verden. Ligeledes må depotbibliotekerne udvikle sig for at kunne imødekomme nye krav fra bibliotekerne.

Biblioteksbudgetterne bliver mindre, og mængden af trykt materiale, der publiceres, stiger stadig. I biblioteksvæsenet er der en stor dublering af titler både på delstatsniveau, nationalt og internationalt, men der er alligevel mest fokus på egen beholdning og egen institution – der tænkes ikke nok i samarbejdsløsninger. Hvis antallet af dublerede titler kunne nedbringes og stadig være tilgængelige, ville det betyde store pladsbesparelser for bibliotekerne. Depotbiblioteker er billige i etablering og drift, men det kræver en holdningsændring fra bibliotekerne at skulle afgive materiale.

Udviklingen mod elektroniske udgivelser, særlig på periodicaområdet, vil betyde mindre behov for depotbiblioteker i traditionel forstand. Depotbiblioteker skal debattere en ny og mere aktiv rolle inden for deres respektive informationssamfund. Økonomien skal ikke betragtes isoleret, men i sammenhæng med samarbejdspartnerne.

Jarmo Saarti, direktør, Kuopios Universitetsbibliotek

Hvad er depotbibliotekers rolle, når verden bliver digital – og hvordan kan et middelstort universitetsbibliotek bruge et depotbibliotek som strategisk partner til samlingsudvikling med henblik på aktiv benyttelse?

Universitetsbiblioteket har etableret et strategisk samarbejde med det Finske Depotbibliotek. Størstedelen af efterspørgslen drejer sig om lærebøger til de studerende, nye artikler (dvs. e-tidsskrifter) til lærere og forskere og hurtig levering på eget skrivebord.

Der er stadig sideløbende dermed behov for trykt materiale og ældre materiale (dvs. materiale som er ældre end tre år). Til betjening af den sidste kategori bruges depotbiblioteket, hvilket sparer ressourcer til opbevaring og harmonerer med den overordnede finske strategi for et samarbejdende biblioteksvæsen.

Konferencedeltagerne.

Lizanne Payne, executive director, Washington Research Library Consortium (WRLC) blev dannet i 1987 som et samarbejde mellem otte universitetsbiblioteker i Washington, D.C. Samarbejdet omfatter både et fælles digitalt bibliotekssystem og opbygning og drift af et fælles depotbibliotek med en million enheder.

I USA er der omkring 50 depotbiblioteker, og flere er under opbygning. De fleste drives individuelt af forskningsbiblioteker og omfatter kun egne samlinger, men der planlægges og bygges flere og flere faciliteter med delt ejerskab. Efterhånden som denne tendens slår igennem, står man over for spørgsmål om ejerskab til samlingerne, serviceniveau og styreformer, som alt sammen påvirker udviklingen af et nationalt netværk af depotbiblioteker for trykt materiale.

Lizanne Payne gennemgik forskellige eksisterende modeller og fremhævede deres karakteristika:

Minnesota Library Access Centre (MLAC):

Stort underjordisk magasin, som modtager materiale fra både folke- og forskningsbiblioteker.

New England Regional Depository:

Tre depotbiblioteker, der er til rådighed

for 700 brugerinstitutioner. Ejerskab til samlingerne er bevaret af de tre bidragende biblioteker, men på hylderne står materialet blandet. Depotbiblioteket drives af en privat virksomhed.

Research Collections and Preservation Consortium (ReCap):

Er et samarbejde mellem New York Public Library, Columbia University Library og Princeton University Library. Samlingerne befinder sig fysisk i samme bygning, men hvert bibliotek har et bestemt antal hylder at råde over. Det oprindelige ejerskab til materialerne er bevaret af de tre universitetsbiblioteker, og der er ikke fælles katalog. Samlingen omfatter fire millioner bind, og der er planlagt udvidelser, der kan rumme op til 37 millioner bind.

Som det fremgår, er der forskellige grader af, hvordan man definerer et depotbibliotek. I nogle tilfælde er der tale om et deponeringsbibliotek (depositories), hvor ejerskabet til materialerne bevares af de enkelte biblioteker, og der er reelt nærmere er tale om et fjernmagasin. I andre tilfælde overdrages ejerskabet til materialerne til egentlige depotbiblioteker (repositories). Der er blandingsformer, og det er ikke altid muligt at definere præcist. Ifølge Lizanne Paynes vurdering går tendensen i retning af egentlige depotbiblioteker.

Denne tendens stiller de bidragende biblioteker over for nogle problemstillinger med hensyn til ejerskab, styring og serviceniveau. At afgive ejerskab til samlinger er vanskeligt, da der stadig er en tendens til at måle et biblioteks værdi på størrelsen af samlingerne. De enkelte institutter kan frygte tab af ejerskab til deres forskningsmateriale.

Visionsworkshop

På afslutningsdagen afholdt vi en visionsworkshop for fremtidens depotbiblioteker set i et globalt perspektiv. Der var mange iderige forslag som f.eks. ønsket om internationale love, rettigheder og standarder for materialer, gratis informationsudveksling, færre og større depotbiblioteker, digital levering af alle materialer døgnet rundt direkte til slutbrugeren, fælles portal til depotbibliotekernes materialer som skulle kaldes URL (Universal Repository Libraries) Iderigdommen fejlede ikke noget, og selv om der er lang vej, til vi når disse mål, var dagen opløftende og perspektivrig.

Hvad bringer fremtiden?

I Danmark er Depotbiblioteket primært folkebibliotekernes depotbibliotek. Depotbiblioteket får sine materialer fra folkebibliotekerne, men låner ud til alle biblioteker. Vi har ingen central depotbiblioteksfunktion for forskningsbibliotekernes udenlandske materiale. Hvert forsk-

ningsbibliotek gemmer det, man mener er relevant – det danske haves på pligtafleveringsbibliotekerne. Statsbiblioteket har fungeret som ”depotbibliotek” for institutbibliotekerne på Århus Universitet, og i stor udstrækning indlemmet materialer herfra i sine samlinger, men det viser sig, at materialerne ikke bliver brugt! Selv om den stigende anvendelse af specielt engelsksproget litteratur på længere sigt kan betyde øget efterspørgsel, tyder ikke meget på, at der skal hentes mange materialer hjem fra udlandet. Det bliver hurtigt dyrere i magasinplads, hvis vi beholder al materialet uden at kassere.

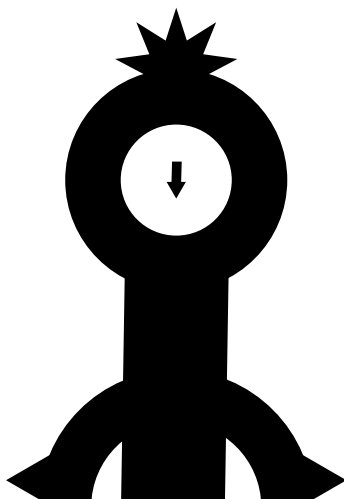
Som Steve O’Connor fremhævede, er samarbejdsløsningen vigtig. Hvis depotbiblioteket skal have en funktion, må vi jo også i Danmark samarbejde om den mest hensigtsmæssige og omkostningsbesparende løsning. Vi gemmer også dublerede titler i danske biblioteker og fastholder vores magasiner! Netop denne problematik vil blive belyst i år. I centralbibliotekernes materialeoverbygningsprojekt 2004 er der nedsat en gruppe til at udvikle en koordineret kassations- og opbevaringspolitik mellem overbygningsbibliotekerne og Statsbiblioteket både på bog- og tidskriftområdet.

Rådhusreception i Kuopio.

Som tidligere nævnt var det nu anden gang siden 1999, at vores kolleger i Kuopio stillede deres faciliteter til rådighed for en international depotbibliotekskonference. For os, der arbejder med disse problemstillinger til daglig, er det både vigtigt og lærerigt at få lejlighed til at mødes med vore udenlandske kolleger og lære dem at

kende, fordi vi kun er få personer, der har depotbiblioteker som vores arbejdsområde her i landet. Arrangementet var veltilrettelagt, aftenerne var hyggelige, og det forholdsvis lille antal deltagere gjorde det let at få gode kontakter til depotbiblioteks-kolleger fra hele verden. Vi ser allerede nu frem til den næste Kuopio-konference.

For os, der arbejder med disse problemstillinger til daglig, er det både vigtigt og lærerigt at få lejlighed til at mødes med vore udenlandske kolleger og lære dem at kende, fordi vi kun er få personer, der har depotbiblioteker som vores arbejdsområde her i landet.

Ny bog om e-learning

Af bibliotekar Anne Cathrine Trumpy, Danmarks Veterinær- og Jordbrugsbibliotek

Flexnet-projektet blev igangsat af institutionerne i it-vest: www.it-vest.dk (Handels-højskolen i Århus, Syddansk Universitet, Aalborg Universitet og Århus Universitet) og grupper af forskere og undervisere bag nogle af it-vests eksisterende uddannelser. I alt 12 uddannelsesgrupper fra it-vests fire institutioner har medvirket i projektet.

Som et resultat af Flexnet-projektet er bogen **Fleksibel læring og undervisning – erfaringer, konsekvenser og muligheder med IKT** (red. Marianne Georgsen & Jens Bennedsen) blevet udgivet. Bogen er udgivet i sammenhæng med produktionen af learningnet.dk. Bogen kan købes online, for eksempel hos Aalborg Universitetsforlag: www.forlag.aau.dk.

Bogens forfattere fortæller om deres erfaringer med e-learning på en række it-vest uddannelser, og bogen giver et øjebliksbillede af hvordan ikt indgår i arbejdet med

Forside fra bogen "Fleksibel læring og undervisning – erfaringer, konsekvenser og muligheder med IKT"
Læs mere om bogen: www.learningnet.dk

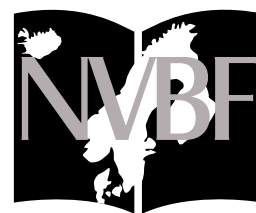
at udvikle fleksible kvalitetsuddannelser under universitetssamarbejdet it-vest. Bogens redaktører er Marianne Georgsen, adjunkt ved Aalborg Universitet og Jens Bennedsen, projektleder i IT-vest. Redaktørerne har begge været projektledere på Flexnet-projektet.

Konferencen Learningnet'04

29. april 2004 afholdt it-vest konferencen Learningnet '04 i Centralværkstedet i Århus.

Learningnet '04 bestod af en "markedsplads" for praktisk erfaring med netstøttet undervisning. Et torv med oplæg via videokonference og en café med mulighed for at netværke, diskutere m.m. Læs mere om konferencen: www.learningnet.dk/Learningnet%2004%20konference/index.html.

Nyt fra NVBF

Studierejse til USA

NVBF arrangerer studierejse til USA med temaet "New Developments in Digital Reference" den 3. - 14. november 2004 med mulighed for deltagelse i konferencen Virtual Reference Desk 2004 i Cincinnati, Ohio. Rejsen var oprindeligt tænkt at skulle omfatte besøg i Canada, men for at holde deltagerprisen så lavt som muligt, har vi valgt at tilbyde besøgene i Canada som et tilvalg, hvis der er interesse for det.

Du finder det foreløbige program med priser og tilmeldingsblanket på NVBF's hjemmeside: www.dpb.dpu.dk/nvbf/nvbf.html.

Rejsens program er sammensat af Annsofie Ocarsson, afdelingschef for Information & Lån ved Umeå universitetsbibliotek, formand for IFLAs sektion for referencearbejde og Poul Erlandsen, afdelingsleder for Dokumentlevering ved Danmarks Pædagogiske Bibliotek, formand for IFLAs sektion for dokumentlevering og fjernlån.

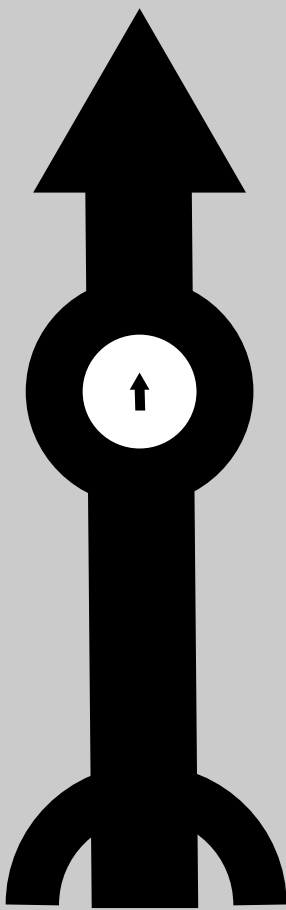
Nordisk fjernlånsundersøgelse

Rapporten fra undersøgelsen "Performance of Interlending in Nordic Academic Libraries", som er skrevet af Pentti Vattulainen, findes nu i sin helhed tilgængelig

på NVBFs hjemmeside www.dpb.dpu.dk/nvbf/nvbf.html.

Udarbejdelsen er finansieret af NORDINFO, men på grund af nedlæggelsen af denne institution har rapporten ikke kunnet udgives i NORDINFOs skriftserie. NVBF afholdt i april 2003 en workshop i Oslo med udgangspunkt i rapportens performance-målinger, og rapporten lægges derfor på NVBF's hjemmeside i forlængelse heraf.

Poul Erlandsen
NVBF

Ny publikumschef på DVJB

Mandag den 3. maj startede Niels Jensenius som DVJB's nye publikumschef. Niels Jensenius kommer fra Roskilde Universitetsbibliotek, hvor han var forskningsbibliotekar og ansvarlig for bibliotekets undervisning og publikumsbetjening. På DVJB har Niels Jensenius det overordnede ansvar for bibliotekets publikumsbetjening, formidling af bibliotekets mange serviceydelser, undervisningen i informations- og litteratursøgning, institutkonsulent-service og informationstjenesterne BioInfo og KemiInfo.

Hus-ensemble på Det Kongelige Bibliotek

Elektronikvirksomheden Siemens står bag et treårigt sponsorat for et ensemble bestående af fem blæsere og fem strygere fra Radiosymfoni-orkestret og Det Kgl. Kapel under ledelse af solooboist Max Artved. Ensemblet bliver under navnet DiamantEnsemblet hus-ensemble for Det Kongelige Bibliotek og skal give seks årlige koncerter i Diamantens Dronningesal. Den første koncert fandt sted den 18. maj, og på programmet var blandt andet Danzis Blæserkvintet i b-dur og Schuberts Kvar-tetsats i c-mol. Interesserede, som ikke har mulighed for at være til stede under koncerterne, kan høre dem i Danmarks Radios P2. Koncerterne vil endvidere blive tilbudt til landede i Den Europæiske Radiounion.

Europa Portalen udvidet med ti sprog

Den 1. maj blev Den Europæiske Union udvidet med ti nye medlemslande. Samtidig blev EUROPA Internetportalen til EU også udvidet med ti nye grænseflader på de nye medlemslandes sprog.

EUROPA er en indgang til EU's aktiviteter, institutioner, dokumenter og tjenester. Under institutionerne finder man blandt andet Kommissionens hjemmeside, der ud over information om de politiske aktiviteter også har nyttige genveje til for eksempel presserummet, hvor man løbende bliver opdateret med nyheder i form af pressemeddelelser, tv-transmissioner og fotos. Opinionsundersøgelser leder ind til Eurobarometer, som løbende måler befolkningernes holdninger til EU-relevante emner.

EUROPA er også en indgang til mange dokumenter i fuld tekst. EU satser på at nå ud til så mange mennesker som muligt gennem fri adgang til dokumenterne. I begyndelsen af 2004 blev statistikkerne fra Eurostat frit tilgængelige fra Eurostats hjemmeside. Tidligere skulle man købe dokumenterne i trykt form eller tegne abonnement på den elektroniske adgang. De europæiske dokumentationscentre, som er placeret ved universitetsbibliotekerne, har dog haft privilegeret adgang. Også databasen CELEX, som indeholder EU-lovgivningen, står over for at blive frit tilgængelig for offentligheden. Det sker den 1. juli, hvor CELEX åbnes for alle.

Ny version af DOAJ

Lunds Universitetsbiblioteker har lanceret en ny version af Directory of Open Access Journals (DOAJ). DOAJ er en indgang til videnskabelige tidsskrifter med fri elektronisk adgang. Listen tæller mere end 1100 titler, og i den nye version er det muligt at søge på artikler i 270 af titlerne. DOAJ finansieres af the Open Society Institute og Lunds Universitetsbiblioteker og støttes af SPARC (The Scholarly Publishing and Academic Resources Coalition) og BIBSAM (Kungl. Biblioteket i Sverige). DOAJ har adressen www.doaj.org.

Elsevier slækker på ophavsretten

Elsevier har i en pressemeddelelse den 3. juni meddelt, at forfatterne til artikler i tidsskrifter, som udgives af Elsevier, nu må give adgang til den endelige pre-print version af deres artikler på deres egen eller deres institutions hjemmeside. Forfatterne må medtage alle ændringer, som er foretaget i forbindelse med peer-review-processen og redigeringen, og skal desuden linke til tidsskriftets hjemmeside. Den endelige udgave, som den forekommer i tidsskriftet, vil dog fortsat kun være at finde hos Elsevier.

Ny kulturchef på Det Kongelige Bibliotek

Mag.art. i kunsthistorie Ingrid Fischer Jonge er udnævnt som ny kulturchef ved Det Kongelige Bibliotek. Ingrid Fischer Jonge har en museumsfaglig baggrund. Siden 1994 har hun været afdelingsleder for Det Kongelige Biblioteks Kort- og Billedafdeling. Her har hun opbygget Det Nationale Fotomuseum og Museet for Dansk Bladtegning. Hun er også næstformand i Foreningen af Danske Kunstmuseer, formand i både Landsforeningen til Bevaring af Fotografier og Film og for Københavns Kommunes Billedkunstudvalg.

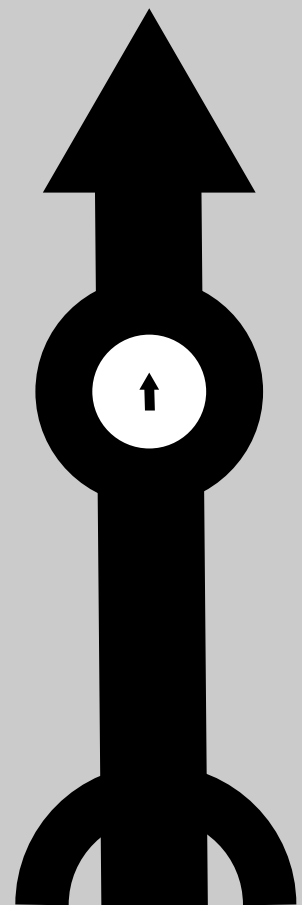
Ingrid Fischer Jonge bibeholder sine hidtidige arbejdsområder, og fungerer derfor som både kultur- og museumschef. Ingrid Fischer Jonge efterfølger Jytte Hilden, som har påtaget sig at fortsætte som konsulent i en periode med henblik på H. C. Andersen-året i 2005.

Fujitsu bliver leverandør til national biblioteksportal i Sverige

Kungliga biblioteket har den 15. juni indgået kontrakt med Fujitsu Services A/S om produkterne MetaLib og SFX til brug for en national svensk biblioteksportal.

Portalen bliver en centralt installeret konsortieløsning med mulighed for individuel tilpasning ved de enkelte medlemsbiblioteker. MetaLib muliggør samtidig søgning i flere forskellige databaser, og søgeresultaterne præsenteres på en ensartet måde for brugeren. Ved hjælp af SFX tilbydes linkning mellem forskellige informationsleverandører, for eksempel fra referencer til artikler i fuld tekst.

Kungliga biblioteket og Fujitsu indleder samarbejdet i august og planlægger driftsstart i januar 2005.

Danmarks Forskningsbiblioteksforenings 27. årsmøde

Danmarks Forskningsbiblioteksforenings

27. årsmøde

Den 9. – 10. september 2004

På Hotel Comwell i Roskilde

På Danmarks Forskningsbiblioteksforenings vegne er det mig en stor glæde at indbyde alle medlemmer til foreningens 27. årsmøde.

I lighed med tidligere år er programmet en blanding af de officielle, vedtægtsbestemte elementer og faglige temaer.

Årsmødets politiske del åbnes den 9. september kl. 11 af formanden, hvorefter der aflægges beretninger fra Danmarks Forskningsbiblioteksforening og Biblioteksstyrelsen.

Om eftermiddagen holdes den officielle åbningstale samt årsmødets faglige del. Temaet er i år: **Forskning og Samfundet – hvordan sikres samspillet om ny viden?**

Generalforsamlingen i Danmarks Forskningsbiblioteksforening afholdes fredag den 10. september umiddelbart efter frokosten. To uger inden generalforsamlingen udsendes yderligere materiale om de foreslåede vedtægtsændringer samt kandidatlistes.

Tilmeldingsblanketten og det øvrige materiale til årsmødet findes på DF's hjemmeside www.dfdf.dk. Tilmeldingen skal være DF's Sekretariat i hænde senest den 12. august 2004.

Endeligt program, deltagerliste og andet materiale vil blive sendt til deltagerne i årsmødet pr. e-mail ca. otte dage før mødet.

Vi ser frem til endnu et spændende årsmøde.

Med venlig hilsen

Danmarks Forskningsbiblioteksforenings 27. årsmøde

Foreløbigt program

Forskningens samspil med omverdenen – og forskningsbibliotekernes rolle

Torsdag den 9. september

10.30	Ankomst – kaffe
11.00	Årsmødets åbning v/ DF's formand
11.10	DF formandens beretning : resumé og uddybning af den udsendte skriftlige beretning
12.00	Biblioteksstyrelsens beretning v/ direktør Jens Thorhauge
12.30	Spørgsmål, debat, mv.
13.00	Frokost og indkvartering

Danmarks Forskningsbiblioteksforenings

27. årsmøde

Foreløbigt program

Forskningens samspil med omverdenen – og forskningsbibliotekernes rolle

Torsdag den 9. september, fortsat

14.00 Åbningstale – repræsentant for Undervisningsministeriet

Årsmødets faglige del

Tema: Forskning og Samfundet – hvordan sikres samspillet om ny viden

14.30 Forskningsformidling – realitet eller utopi?

v/Claes Amundsen, kommunikationschef, Københavns Universitet og medlem af videnskabsministeriets tænketank vedr. forståelse for forskning

15.15 Kaffepause

15.45 Samfundets behov for samspil med forskningen

v/Torben Klein, direktør, Akademiet for de tekniske Videnskaber

16.30 Universitetsforskningen og kravet om videndeling med erhvervslivet.

v/ Flemming Poulfelt, professor CBS, formand for Rektorkollegiets gruppe for Forskningsformidling

17.15 Hvordan kommer Handelshøjskolen i Århus ud over rampen?

v/ Pernille Kallehave, kommunikationschef, Handelshøjskolen i Århus

18.10 Vandring langs Roskilde Fjord

20.00 Middag

Fredag den 10. september

Tema: Forskningsregistrering og -formidling

9.00 Forskningsregistrering og -formidling: internationale trends

v/ Brian Lang, Principal and Vice-Chancellor, University of St Andrews

10.00 Kontakt med omverdenen – set fra:

1. DEF programområdet om e-publicering

v/ Annette Winkel Schwarz, direktør, Danmarks Tekniske Videncenter

2. Roskilde UniversitetsCenter

v/ Henrik Toft Jensen, rektor, RUC

11.00 – 11.20 Kaffepause

3. Copenhagen Business School

v/ Michael Cotta Schönberg, biblioteksdirektør, Handelshøjskolens Bibliotek, Kbh.

4. Aalborg Universitet

v/ Niels-Henrik Gylstorff, overbibliotekar, Aalborg Universitetsbibliotek

12.45 Afslutning

13.00 Frokost

14.00 Generalforsamling i Danmarks Forskningsbiblioteksforening (se indkaldelsen)

15.00 Afrejse

Indkaldelse til generalforsamling i DF

Hermed indkaldes til ordinær generalforsamling i Danmarks Forskningsbiblioteksforening fredag den 10. september 2004 kl. 14 på Hotel Comwell i Roskilde.

På bestyrelsens vegne
Niels-Henrik Gylstorff, formand

Dagsorden

1. Valg af dirigent
2. Hovedbestyrelsens organisatoriske beretninger
3. Regnskab
4. Arbejdsprogram og aktivitetsplan for det kommende år
5. Budget for det kommende kalenderår
6. Indkomne forslag
7. Forelæggelse af kontingent for hhv. personlige og institutionelle medlemmer
8. Valg af:
 - a. formand
 - b. fire hovedbestyrelsesmedlemmer
 - c. to foreningsrevisorer

Bestyrelsesvalget 2004

Der indkaldes hermed kandidater til bestyrelsesvalget. Der er følgende pladser på valg i år:

Formand. Den nuværende formand ønsker ikke at genopstille, heller ikke som almindeligt bestyrelsesmedlem. Bestyrelsen har en formandskandidat, men da der er direkte valg af formand, kan andre kandidater også opstille.

Bestyrelsen: Der er fire pladser på valg, to i hver valggruppe.

Bestyrelsen skal hermed opfordre interesserede til at melde sig. Vi håber, at der er nogle, som vil yde en indsats i foreningens bestyrelse, og ikke alene deltage i arbejdet i DF gennem arrangementerne. Det er en central forudsætning, for at DF kan fungere, at der er en både engageret og livskraftig bestyrelse. Det er der en lang tradition for – en tradition, som gerne skulle fortsættes.

Arbejdet som bestyrelsesmedlem er frivilligt, ulønnet og oven i andet, men det er udfordrende og giver indsigt i og indflydelse på det, som sker i forskningsbibliotekerne, både fagligt og politisk.

Bestyrelsen opfordrer interesserede til at melde sig til valg i bestyrelsen

MØDEKALENDER

JUNI/JULI	28. – 02.	Torshavn	Nordisk sommerskole arrangeret af NORDINFOLit og Færøernes Landsbibliotek. Yderligere oplysninger: www.flb.fo/sommerskole .
	29. – 02.	Skt. Petersborg	LIBER 33rd Annual General Conference Tema: Integrating Europe! New Partnerships Across Old Borders Yderligere oplysninger: www.kb.dk/liber .
JULI	8. – 9.	Göttingen	Möglichkeiten und Verfahren der Retrodigitalisierung Yderligere oplysninger: www.initiativefortbildung.de/ .
AUGUST	22. – 27.	Buenos Aires Argentina	70th IFLA General Conference and Council Tema: Libraries: Tools for Education and Development Yderligere oplysninger: www.ifla.org .
SEPTEMBER	01. – 03.	Aalborg	12. NORD I&D konference Temaer: Vidensorganisation, videndeling, læring, virksomhedsinformation Yderligere oplysninger: www2.db.dk/NIOD .
	09. – 10.	Roskilde	DF's 27. årsmøde
	12. – 17.	Bath	ECDL2004. European Digital Library Conferences. Yderligere oplysninger: www.ecdl2004.org .
SEPT/OKT	30. – 02.	Trondheim	6th Nordic NVBF Interlending Conference Yderligere oplysninger: www.dpb.dpu.dk/nvbf/nvbf.html
OKTOBER	25.	Århus	Temadag for teologiske/religionsvidenskabelige biblioteker i Danmark/Norden med fokus på netværk og samarbejde. Programmet offentliggøres i DF Revy nr. 6. Yderligere oplysninger kan fås ved henvendelse til Susanne Krag, Teologisk Fakultets Bibliotek, Aarhus Universitet, krag@teologi.au.dk .
NOVEMBER	03. – 14.	USA	NVBF studierejse med temaet Digitale referencetjenester. Yderligere oplysninger: www.dpb.dpu.dk/nvbf/nvbf.html .
	11. – 12.	Växjö	Pedagogik – en professionskompetens! Seminar arrangeret af NORDINFOLit Yderligere oplysninger: www.nordinfolit.org .

Fra Baglinjen

Emnehierarki til bibliotek.dk?

I dag er bibliotek.dk et godt værktøj til at finde og bestille en titel og til at finde litteratur om og af en i forvejen kendt forfatter. Men bibliotek.dk er mindre velegnet til at udføre egentlige emnesøgninger, da det for den almindelige bruger kan være meget svært at gætte indeksørernes brug af emneord. Ideen med forslaget om et emnehierarki er at præsentere et vidensunivers tilpasset brugernes udgangspunkt. Det bliver aldrig identisk med brugernes forskellige vidensuniverser, men brugeren får chance for at orientere sig i systemets vidensunivers, hvilket almindelig emnesøgning ikke understøtter.

I dette forår er der i forbindelse med bibliotek.dk blevet drøftet muligheden for at udvikle brugergrænsefladen med søgning ved hjælp af et emnehierarki. Et klassifikationssystem som DK-5 er primært et opstillingssystem og kan i praksis ikke give en overskuelig og alment forståelig klikbar hierarkisk indgang til bibliotek.dk.

Skabelsen af et brugervenligt nutidigt verbalt hierarki er en stor opgave. Derfor blev der udarbejdet et detaljeret materiale¹, som blev sendt til åben høring. Denne gav en meget bred vifte af svar lige fra meget varm opbakning til afvisning. Biblioteksstyrelsen har derfor valgt at udsætte afgørelsen og tage en runde mere. En udbygning af beskrivelsen er offentliggjort² sammen med høringssvarene.

Formålet er at give almindelige brugere af bibliotek.dk en bedre emnebaseret adgang til fortrinsvis dansksproget litteratur. Alle borgere kan være almindelige brugere i den forstand, at vi kan have brug for at snuse til et emne, som vi ikke kender til i forvejen.

Ideen er at skabe et dansk verbalt emnehierarki til indgang primært til bibliografiske poster. Det skal emnemæssigt være universelt, men ikke dække ethvert emne. Det udarbejdes i første omgang til bibliotek.dk, men tilrettelægges, så import til lokale kataloger m.v. er muligt. Et emnehierarki kan ændres løbende, uden at opstillingen af materialerne ændres.

Når der i høringssvar fra forskningsbiblioteksorganisationer anføres, at et fælles emnehierarki næppe vil kunne dække faglig og videnskabelig emnesøgning i forskningsbibliotekernes samlinger, er det en vurdering, som ikke er i modstrid med intentionerne i forslaget. Hensigten er ikke at lave et system for den fagligt avancerede studerende eller forsker. Det er formentlig korrekt, at et system til at understøtte både en almindelig bruger med behov for dansk materiale og den avancerede bruger med behov for specifik udenlandsk materiale næppe kan laves som ét sammenhængende system.

Høringssvarene fra folkebiblioteksside er gennemgående meget positivt indstillede

og henviser til, at tilsvarende modeller anvendes af flere folkebiblioteker.

Med udfoldningen af udviklingsplanen for bibliotek.dk 2004 er det forsøgt at gennemføre forbedringer over en bred front for at løse en række u hensigtsmæssigheder. Med projektet om emnehierarki er der tale om en samlet pakke. Der er ikke faldet projekter ud, som blev støttet bredt fra biblioteksside ved høringen af 2004-udviklingsplanen, og der er ikke sat væsentlige projekter til side for at få plads.

Ambitionsniveauet med forslaget om et emnehierarki til bibliotek.dk er ikke at dække alle brugere. Formålet med bibliotek.dk har fra starten været at give almenheden en bedre adgang til bibliotekernes bestand, og et emnehierarki vil forbedre mulighederne for ikke mindst de "almindelige biblioteksbrugere".

I skrivende stund er den forlængede høring stadig i gang. Der afholdes 22. juni 2004 et møde med bibliotekslederforeningerne, og Biblioteksstyrelsen træffer efter dette møde evt. beslutning om projektet.

Leif Andresen
Bibliotekskonsulent, Biblioteksstyrelsen

1 Høringssvar om emnehierarki:
www.bs.dk/downloads/3586/emnehierarki.pdf
2 Forslag om emnehierarki bibliotek.dk – forlænget høring
www.bs.dk/bibliotekdk/emnehierarki_forslag0504.pdf